

Abstrakt

Lhůty při správě daní

Lhůty plní v právu nezastupitelnou úlohu. Mají místo všude tam, kde má být provedení určitého úkonu (výkon práva či pravomoci nebo splnění povinnosti) omezeno v čase tak, aby po uplynutí stanovené doby bylo možné definitivně konstatovat, že takový úkon proveden nebyl a s tímto případem pak spojit předvídané právní následky. Hlavním účelem lhůty je tak časové ohraničení stavu nejistoty stran toho, zda úkon proveden bude či nikoli a podle toho určit, jestli nastane následek provedení úkonu anebo následek zmeškání lhůty. Ani právní úprava správy daní se bez lhůt samozřejmě neobejde. Leckdy je totiž třeba pro provedení úkonu vymezit přiměřený čas. Takový čas pak má být vymezen lhůtou. Jinak by bylo možné pouze říci, že úkon již proveden byl, anebo že ještě proveden nebyl, nikoli však, že již proveden být měl. Pokud by pak ten, kdo mohl nebo měl úkon provést, takový úkon neprovedl, celý proces správy daní by mohl ustrnout v čase.

Cílem této práce je nejprve prozkoumat institut lhůt v jeho obecných základech. Právní věda se totiž obecnými vlastnostmi lhůt zabývá spíše parciálně. Tomu je věnována obecná část této práce. V první kapitole obecné části autor nejprve vymezuje pojem správy daní. Jako určitý úvod do problematiky lhůt autor pojmal výklad o fenoménu času a jeho významu v právu (kapitola druhá). Třetí kapitola je věnována vymezení pojmu lhůty a jeho odlišení od jiných časových úseků. Ve čtvrté kapitole autor zkoumá druhy lhůt, jak jsou současnou právní vědou pojímány. V páté kapitole se autor zabývá počítáním času v právu. Vedle pravidel počítání lhůt se autor zamýšlí i nad pravidly počítání jiných časových úseků. Samostatnou pozornost věnuje problému počítání lhůt podle daňového řádu. Poslední kapitola obecné části práce je zaměřena na běh lhůt podle daňového řádu. Zde je pojednáno o počátku běhu lhůty, prodloužení, stavení a přerušení lhůt, jakož i o jejich zachování a zmeškání.

Ve zvláštní části práce autor zkoumá vybrané lhůty, které se při správě daní uplatňují. Hlavním cílem zde je zjistit, zda dosavadní přístup právní vědy i aplikační praxe ob stojí vůči obecným poznatkům o lhůtách. V první kapitole zvláštní části práce se autor zabývá lhůtami pro podání daňových tvrzení. Druhá kapitola je věnována lhůtám splatnosti daně. V této souvislosti je zmíněna i lhůta pro vrácení vratitelného přeplatku. Ve třetí kapitole autor zkoumá lhůtu pro stanovení daně. Zvláštní pozornost zde věnuje nálezu Ústavního soudu sp.zn. I. ÚS 3244/09 ze dne 10.3.2011. Čtvrtá kapitola je věnována lhůtě pro placení daně. Zde je pak zmíněna i lhůta, ve které zaniká vratitelný přeplatek. Předmětem páté kapitoly jsou lhůty pro uplatnění prostředků ochrany při správě daní. Šestá kapitola pojednává o lhůtách stanovených správcem daně. Poslední kapitola zvláštní části práce je věnována lhůtám interním, tj. těm, které stanovil správce daně interní normativní instrukcí.

V závěru práce autor shrnul některé své poznatky. Lhůtu chápe jako právním předpisem, rozhodnutím nebo smlouvou vymezený časový úsek, v rámci kterého musí být učiněn určitý právní úkon, aby nenastal právem předvídaný následek. Jiné časové úseky pak vyjadřují jen prosté (nepodmíněné) trvání. Rozdíl mezi lhůtami a jinými časovými úseky se pak projevuje i ve způsobu počítání času v právu. Zvláštní pravidla počítání lhůt lze tak podle názoru autora aplikovat pouze v případě lhůt (nikoli jiných časových úseků). Autor rovněž navrhl pravidla počítání lhůt v případech, kdy dojde k prodloužení, stavení nebo přerušení lhůty. Klasifikaci druhů lhůt, kterou současná doktrína běžně užívá, autor považuje za nedostatečnou, takže jí rozšířil. Vymezil novou kategorii lhůt ke splnění povinnosti, jejichž

marné uplynutí vyvolá možnost splnění takové povinnosti vymáhat, sankcionovat nebo jiný pro porušitele nepříznivý následek. Ohledně lhůt, které se při správě daní uplatňují, pak autor především konstatoval, že se od obecného pojetí lhůt zásadním způsobem neodlišují. Upozornil však na to, že některé časové úseky lhůtami nejsou, a že některé lhůty jsou podle jeho názoru aplikační praxí posuzovány nesprávně. Autor každopádně zastává názor, že lhůty by měly být pojímány jednotně, neboť fungují zásadně stejně napříč celým právním řádem.